

**UCHWAŁA NR XXIX/275/2021
RADY POWIATU ŁÓDZKIEGO WSCHODNIEGO**

z dnia 18 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 – 2023”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 – 2023”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Sławomir Sokółowski

Załącznik do uchwały Nr XXIX/275/2021
Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego
z dnia 18 marca 2021 r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 - 2023

Opracowany przez
Zespół ds. Pieczy Zastępczej
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie

MARZEC 2021

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Ochrona prawna rodziny.....	5
1.1. Instytucje powołane do ochrony rodziny w Polsce.....	7
1.2. Prawa dziecka w rodzinie.....	8
2. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze.....	8
2.1. Definicja rodziny.....	8
2.2. Rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne.....	9
2.3. Klasyfikacja rodziny.....	10
2.4. Funkcje rodziny w społeczeństwie.....	10
2.5. Alternatywne formy rodziny.....	10
3. Dysfunkcje współczesnej rodziny.....	11
3.1. Rodzaje rodzin dysfunkcyjnych.....	11
3.2. Funkcjonowanie rodziny dysfunkcyjnej oparte na trzech zasadach: „nie mów, nie ufaj, nie odczuwaj”.....	12
4. Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych.....	12
4.1. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	12
4.2. Alkoholizm.....	13
4.3. Przemoc w rodzinie.....	14
4.4. Narkomania.....	14
5. Instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej.....	15
5.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej.....	15
5.2. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej.....	16
5.3. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.....	17
6. Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim.....	17
6.1. Piecza zastępcza w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2018 – 2020.....	18
6.2. Piecza zastępcza w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2021 – 2023.....	20
7. Główne cele i kierunki działań w zakresie pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim	22
7.1. Wnioski do Programu.....	23
7.2. Główny cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023.....	23
7.3. Cele szczegółowe.....	23
7.4. Priorytety Programu.....	25
7.5. Zakładane rezultaty realizacji Programu.....	26
7.6. Beneficjenci Programu.....	26
7.7. Realizatorzy Programu.....	26
7.8. Partnerzy Programu.....	27
8. Monitoring Programu.....	27
9. Promocja Programu.....	28
10. Ewaluacja Programu.....	28
11. Miejsce i czas realizacji.....	28
12. Zasady finansowania Programu.....	29
13. Analiza SWOT Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.....	29
14. Podsumowanie.....	30

Wstęp

Kolejny trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 – 2023, zwany dalej Programem, jest rozwinięciem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i kontynuacją realizacji zadań nałożonych na Powiat ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną samorządu powiatowego powołaną m.in. do realizacji i koordynacji działań w zakresie pomocy społecznej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz jest organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim.

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na trzy kolejne lata, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji epidemiologicznej, ma na celu usprawnienie zadań określonych przez ustawę oraz zaplanowanie środków finansowych, w tym także pochodzących ze źródeł zewnętrznych.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany przez Zespół ds. Pieczy Zastępczej na podstawie analizy zebranych danych dotyczących umieszczonych dzieci i ich rodzin naturalnych, pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, a także formalnych i nieformalnych danych pozyskiwanych od pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodzinnych.

Wzmocnienie spójności rodzin, pomoc w utrzymaniu naturalnych więzi w rodzinie, a także doraźne, materialne i niematerialne wsparcie, czyli stworzenie rozwiązań profilaktycznych umożliwiających działania osłonowe zapobiegające izolacji i marginalizacji rodzin, to przedsięwzięcia na rzecz całej społeczności. W społeczeństwie rodzina zajmuje priorytetowe miejsce. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swej dorosłości kształtują społeczeństwo. Uwzględnienie możliwości rozwojowych rodziny, jej zdolności do przewyższania braków i pokonywania trudności jest podstawą programów skierowanych na wspieranie rodziny zarówno biologicznej, jak i zastępczej.

Zawarte w niniejszym Programie propozycje pomocowe i kierunki działań mają na celu wsparcie rodzin (w rozumieniu całościowym) w prawidłowym wypełnianiu funkcji i ról społecznych.

1. Ochrona prawna rodziny

Wśród zasad prawa rodzinnego w Polsce podstawowe znaczenie ma zasada dobra dziecka. Sprowadza się ona do zapewnienia dziecku maksymalnej ochrony zarówno w zakresie jego interesów osobowych, jak i majątkowych.

Zasada ochrony prywatności życia rodzinnego wynika wprost z Konstytucji cyt. „Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym”. Tak więc funkcjonowanie rodziny nie może być dla państwa obojętne, jednak ingerencja państwa w stosunki rodzinne powinna następować wyłącznie w sytuacjach szczególnych, zgodnie z zasadą pomocniczości.

Zasada solidarności w rodzinie ma swoje odbicie w przepisach dotyczących relacji między rodzicami a dziećmi, w szczególności wynikających z obowiązków leżących u podstaw sprawowania władzy rodzicielskiej, wzajemnych zobowiązań alimentacyjnych, a także przepisach Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, ustawy o pomocy społecznej i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do najważniejszych źródeł prawa rodzinnego w Polsce zalicza się m.in.:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku;
- 2) ustawę z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks Rodziny i Opiekuńczy;
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- 4) ustawę z dnia 29 września 1986 roku Prawo o aktach stanu cywilnego;
- 5) ustawę z dnia 7 stycznia 1993 roku o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży;
- 6) ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- 7) ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 8) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Konstytucja wskazuje jako najważniejsze dobro ściśle związane z funkcjonowaniem rodziny, prawo do życia prywatnego tejże rodziny. Jest to konsekwencja przyjętej w polskim prawie zasady autonomii rodzin. Najważniejszym jej przejawem jest prymat rodziców w wychowaniu dzieci. Rodzice mają prawo do niezależnego wyboru kierunku wychowania i nauczania moralnego, a także wychowania i nauczania religijnego. Mają również swobodę w wyborze dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Rodzice podejmując ww. decyzje dotyczące dziecka powinni kierować się jego poglądami, jego zdaniem, a przede wszystkim dobrem. Jeśli dobro dziecka zostanie zagrożone, wówczas może dojść do ingerencji sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej.

Głównym źródłem prawa rodzinnego, a tym samym aktem kształtującym system prawnej pomocy i ochrony rodziny jest Kodeks Rodziny i Opiekuńczy, który reguluje stosunki rodzinne oparte na małżeństwie, pokrewieństwie, powinowactwie i przysposobieniu. Akt ten zawiera unormowania dotyczące stosunków opiekuńczych w rodzinie.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich, uchwalona w celu zapobiegania demoralizacji i dokonywania czynów karalnych przez dzieci i młodzież, zawiera uregulowania proceduralne, których celem jest doprowadzenie do rozpatrywania spraw nieletnich przez sąd, w sposób adekwatny do wieku i rozwoju dziecka.

Ustawa prawo o aktach stanu cywilnego zawiera przepisy dotyczące skutków prawnych takich zdarzeń, jak zawarcie, a także rozwiązanie i unieważnienie małżeństwa, uznanie i unieważnienie uznania dziecka, sądowe ustalenie i zaprzeczenie ojcostwa oraz przysposobienie i rozwiązywanie przysposobienia.

Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży zawiera regulacje dotyczące realizowania przez rodzinę jej funkcji prokreacyjnej, w kontekście zagwarantowanego w konstytucji prawa do życia.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej normują zagadnienia pomocy państwa, adresowane do najuboższej i niezaradnej życiowo warstwy społeczeństwa. Działania organów administracji publicznej w sferze udzielania świadczeń z pomocy społecznej ukierunkowane są na zapobieganie, łagodzenie skutków i przewyciężanie ryzyk socjalnych.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy, w szczególności w formie poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjologiczne, mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań i ról społecznych oraz zapewnienia dzieciom opieki i wychowania.

Jeśli dziecko jest pozbawione opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, wówczas obowiązkiem państwa jest zapewnienie mu pomocy w formie pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej. Rodzina zastępcza stanowi rodzinną formę pieczy zastępczej. Model ten sprowadza się do zapewnienia dziecku warunków życia i rozwoju podobnych do warunków panujących w prawidłowo funkcjonującej rodzinie naturalnej. Dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, którego rodzice biologiczni mają ograniczoną władzę rodzicielską, nadal jest prawnie dzieckiem swoich rodziców. Natomiast dziecko, którego rodzice nie żyją lub są pozbawieni władzy rodzicielskiej, jest zgłaszane do Ośrodka Adopcyjnego celem poszukiwania chętnych do jego adopcji.

W ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie reguluje się kwestie ofiary, sprawcy i świadków przemocy. Według zapisów ustawy osoby dotknięte przemocą w rodzinie powinny być objęte pomocą prawną, psychologiczną, medyczną oraz socjalną, a także materialną. Ustawa zakłada tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie i realizację programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenie ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej.

1.1. Instytucje powołane do ochrony rodziny w Polsce

Instytucje powołane do ochrony rodziny w Polsce to m.in.: sądy rodzinne, prokuratura, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

Właściwość sądów rodzinnych w Polsce jest bardzo szeroka. Obejmuje ona sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, dotyczące demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz środków odurzających i psychotropowych, a także sprawy należące do właściwości sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw np.: prawo o aktach stanu cywilnego, o zawodzie lekarza, o ochronie zdrowia psychicznego, o pomocy społecznej, o paszportach. Sądy rodzinne w swej gestii obejmują opiekę, wychowanie, a także instytucję małżeństwa i władzy rodzicielskiej.

Rola prokuratora w zakresie sprawowania prawnej ochrony rodziny przejawia się w jego statusie oskarżyciela publicznego, między innymi w sprawach karnych, konfliktach rodzinnych, a także w jego kompetencjach na gruncie procedury cywilnej. Prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie oraz wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela, a także zasady równego traktowania. Bada działania podejmowane przez organy władzy publicznej, sprawdza czy nie doszło do naruszenia prawa, sprawiedliwości społecznej lub dyskryminacji. Może żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych oraz brać udział w każdym toczącym się postępowaniu. Może on także samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające, zwracać się o zbadanie sprawy do innych organów oraz żądać przedłożenia informacji o stanie spraw prowadzonych przez sądy, prokuraturę i inne organy ścigania.

Rzecznik Praw Dziecka stoi na straży życia i ochrony zdrowia dziecka, wychowania w rodzinie, godziwych warunków socjalnych oraz prawa do nauki. Zadaniem Rzecznika jest podejmowanie działań zmierzających do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz złym traktowaniem, a także objęcie szczególną troską dzieci niepełnosprawnych.

Jednostki powołane do pomocy rodzinie to przede wszystkim: powiatowe centra pomocy rodzinie, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej.

1.2. Prawa dziecka w rodzinie

Zasady prawa rodzinnego ulegały ewolucji przez lata. Obecnie najważniejszą zasadą prawa rodzinnego jest dobro dziecka, co podkreśla znaczenie dziecka i jego rolę w rodzinie. Historycznie to głowa rodziny decydowała o wspólnocie, a interesy dziecka zostały marginalizowane. Dziś to dziecko w pewien sposób kształtuje stosunki rodzinne.

W trosce o poprawę losu dziecka w dniu 20 listopada 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych uchwaliło jednogłośnie Konwencję Praw Dziecka. Polska ratyfikowała Konwencję w dniu 7 lipca 1991 r. Konwencja Praw Dziecka jest światową konstytucją praw dziecka, chroniącą jego godność, równość i podstawowe prawa.

Polska, jako jedno z państw będących stroną Konwencji, zobowiązana jest do przestrzegania i gwarantowania praw w niej zawartych. Zadaniem państwa jest dbanie o zapewnienie dziecku ochrony i opieki, czuwanie, aby rodzice i opiekunowie wywiązywali się ze swoich obowiązków wobec nich przy jednoczesnym poszanowaniu praw rodzicielskich. Prawa dzieci są więc często równoznaczne z obowiązkami rodziców i państwa wobec dzieci.

Niektóre prawa dziecka zawarte w Konwencji Praw Dziecka to:

- 1) dziecko ma prawo do szczególnej troski i pomocy;
- 2) dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości dziecko powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia;
- 3) dziecko powinno być w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie, jako indywidualnie ukształtowana jednostka, wychowywana w duchu pokoju, godności i tolerancji, wolności, równości i solidarności;
- 4) dziecko, z uwagi na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną, wymaga szczególnej troski, w tym właściwej ochrony prawnej, zarówno przed, jak i po urodzeniu;
- 5) dziecku przysługuje prawo do godności, równości, wolności sumienia, swobodnego wyrażania myśli, korzystania z dziedzictwa kulturowego, prawo do wypoczynku, do tożsamości narodowej, rasowej, kulturalnej, religijnej;
- 6) dziecku przysługuje dbałość o jego rozwój osobowości, zdolności umysłowych i fizycznych.

2. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze

2.1. Definicja rodziny

Rodzina stanowi środowisko naturalne, oddziałuje wychowawczo na dzieci i młodzież, stwarza warunki odpowiednie do harmonijnego rozwoju, jednak może również go zahamować. Wywiera znaczący wpływ na zachowanie członków tejże rodziny, kształtując stosunek do siebie, do innych, do norm, wartości i zwyczajów, a także do otaczającego świata. Reasumując rodzina jest małą grupą społeczną, składającą się z rodziców, dzieci i krewnych, która ma do spełnienia określone funkcje.

Podstawowe funkcje rodziny to:

- 1) prokreacyjna – utrzymanie ciągłości gatunku ludzkiego;
- 2) socjalizacyjna – przygotowanie jednostki do życia w społeczeństwie;
- 3) ekonomiczna – zapewnienie członkom rodziny odpowiednich warunków materialno – bytowych.

Rodzina, wypełniając swe funkcje zaspokaja następujące potrzeby człowieka:

- 1) bezpieczeństwa;
- 2) poznania;
- 3) akceptacji;
- 4) kontaktu emocjonalnego;
- 5) samodzielności;
- 6) posiadania.

2.2. Rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne

Niektóre zjawiska społeczne zagrażają funkcjonowaniu rodzin uniemożliwiając lub zagrażając realizacji podstawowych funkcji tej małej grupy społecznej. Dotyczy to funkcji socjalizacyjnej i ekonomicznej, zwłaszcza w obrębie wychowania, opieki, emocji i życia kulturalnego. Rodzina, która nie potrafi samodzielnie poradzić sobie z problemami staje się dysfunkcyjnym środowiskiem zagrażającym dziecku.

Biorąc pod uwagę powyższe należy wyróżnić dwa typy rodzin:

- 1) **rodzina funkcjonalna** – to rodzina, która pomyślnie rozwiązuje swoje problemy i wypełnia wszystkie wymienione funkcje. Rodzina funkcjonalna troszczy się o zaspokojenie potrzeb wszystkich jej członków. Dziecko w takiej rodzinie jest wartością;
- 2) **rodzina dysfunkcjonalna** – to rodzina, która nie radzi sobie z problemami i nie jest w stanie wypełniać swoich funkcji. Rodzina taka nie wywiązuje się właściwie z obowiązków, jakie ma wobec dzieci. Potomstwo i zaspokojenie jego potrzeb nie jest najważniejsze. Często dziecko doznaje krzywdy przebywając w takiej rodzinie. Długi pobyt w takim środowisku hamuje rozwój małych dzieci. Synonimem rodziny dysfunkcyjnej jest rodzina problemowa lub niewydolna wychowawczo. Przyczynami dysfunkcjonalności rodziny najczęściej są zjawiska o charakterze patologicznym. Zachowania i stany patologiczne występujące w rodzinie mają charakter destrukcyjny. Zaliczają się do nich rodziny, których członkowie są w stałej kolizji z prawem i moralnością (na skutek kradzieży, prostytucji, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu, czy używania środków psychoaktywnych, bądź stosowania przemocy).

Rodzina jest początkiem i źródłem kontaktów międzyludzkich, pierwszych więzi psychicznych dziecka z rodzicami i rodzeństwem, integracji między nimi. Charakteryzuje się określoną strukturą i specyficznym funkcjonowaniem.

Rodzinę spośród innych wspólnot ludzkich wyróżniają takie cechy, jak:

- 1) tworzenie się bardzo silnych więzi emocjonalnych;

- 2) spontaniczne, bezpośrednie interakcje pomiędzy członkami rodziny;
- 3) stałe, codzienne przebywanie ze sobą;
- 4) nieograniczone możliwości indywidualnych kontaktów;
- 5) wspólne tradycje, obyczaje, normy, wartości;
- 6) wzajemna odpowiedzialność i troska za siebie;
- 7) pomoc dziecku w zaspokajaniu podstawowych jego potrzeb (bezpieczeństwa, zdrowia, miłości i akceptacji).

2.3. Klasyfikacja rodziny ze względu na poziom warunków wychowawczych:

- 1) rodzina wzorowa – tworząca najlepsze warunki wychowawcze i stale podnosząca ich poziom;
- 2) rodzina normalna – zapewniająca wszechstronny rozwój;
- 3) rodzina wydolna wychowawczo – to rodzina, w której funkcjonowanie warunków wychowawczych może być zachwiane;
- 4) rodzina niewydolna wychowawczo – to rodzina, w której współżycie członków rodziny bywa zaburzone;
- 5) rodzina patologiczna – członkowie tej rodziny pozostają w konflikcie z prawem; z takich rodzin wywodzi się największy procent dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie, zdemoralizowanej.

2.4. Funkcje rodziny w społeczeństwie

Rodzina spełnia w społeczeństwie wiele różnych funkcji, które można podzielić na cztery grupy:

- 1) prokreacja i podtrzymanie ciągłości rodu;
- 2) socjalizacja dzieci, czyli nauczanie ich reguł zachowania, uznanych prawideł postępowania w danym społeczeństwie za właściwe i przekazania przyjętego systemu wartości;
- 3) zabezpieczenie podstawowych potrzeb (czyli pożywienia, bezpieczeństwa, schronienia i ubrania) jej członkom;
- 4) wskazanie odpowiedniego miejsca w społeczeństwie.

Rodzina, jako grupa społeczna jest z natury cykliczna, czy też odnawialna. Człowiek, w miarę upływu lat, pełni różne role w rodzinie.

2.5. Alternatywne formy rodziny

- 1) rodzina niepełna;
- 2) rodzina adopcyjna;
- 3) rodzina zastępcza;
- 4) rodzina zrekonstruowana;
- 5) rodzinny dom dziecka.

Rodzina odgrywa podstawową rolę w kształtowaniu zdrowia psychicznego dziecka, a tym samym kondycja rodziny ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego całego społeczeństwa.

3. Dysfunkcje współczesnej rodziny

Pandemia i zmiany jakie zachodzą aktualnie w Polsce i na całym świecie mają wpływ na współczesną rodzinę i jej funkcjonowanie, wywołując w jej strukturze wiele zmian.

Epidemia wirusa SARS-CoV-2 w roku 2020 i związana z nią konieczność izolacji oraz przestrzegania nałożonych obostrzeń, zmieniła sytuację wielu rodzin na całym świecie. Poza oczywistym stresem związanym z zagrożeniem zdrowia i życia, zarówno własnego, jak i członków rodziny, pojawiły się też inne, negatywne sytuacje wpływające na funkcjonowanie rodzin. Izolacja spowodowała pojawienie się problemów nawet w rodzinach dotychczas funkcjonujących prawidłowo. Konieczność długotrwałego przebywania na małej przestrzeni, obciążenie zdalną pracą i nauką, a także brak możliwości osobistego kontaktu z najbliższymi, stres związany z pogorszeniem się sytuacji finansowej oraz niepewność dalszego zatrudnienia zmieniła codzienność wielu ludzi.

Przedłużająca się sytuacja epidemiologiczna poskutkowała zwiększeniem zainteresowania pomocą psychologów i terapeutów.

Niepokojące zjawiska, zagrażające współczesnej rodzinie m.in. bezrobocie, bieda, ubóstwo, wzrost przestępczości, agresji, alkoholizm i inne uzależnienia, sieroctwo społeczne powodują, że rodzina dotąd prawidłowo funkcjonująca, nie wypełnia podstawowych funkcji wobec własnych dzieci, nie zaspokaja ich potrzeb, nie respektuje praw, jakie przysługują najmłodszym jej członkom, przez co przeradza się w rodzinę dysfunkcyjną.

Dysfunkcja oznacza zaburzenia komunikacyjne w rodzinie, np.: porozumiewania się wprost, brak akceptacji na wyrażanie emocji; zaburzenie strukturalne rodziny, np.: zamiana ról – dzieci są rodzicami, rodzice dziećmi, centralną postacią jest rodzic będący źródłem dysfunkcji (alkoholik, sprawca przemocy itd.).

3.1. Rodzaje rodzin dysfunkcyjnych

- 1) rodzina z problemem uzależnień, w której jedno bądź oboje rodziców jest uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- 2) rodzina z problemem wykorzystywania seksualnego, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś (współmałżonka, dzieci) w rodzinie;
- 3) rodzina z przemocą psychiczną, w której jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszenie itp.) wobec członków swojej rodziny;
- 4) rodzina z przemocą fizyczną, w której jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny.

Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na stresy, jednak największe problemy stwarza alkoholizm i narkomania rodzica, przemoc we wzajemnych relacjach,

wykorzystywanie oraz zaniedbywanie, odrzucenie lub porzucenie, izolacja, a także wykluczenie.

3.2. Funkcjonowanie rodziny dysfunkcyjnej oparte na trzech zasadach: „nie mów, nie ufaj, nie odczuwaj”

- 1) „nie mów” – nakazuje bezwzględne zachowanie milczenia na temat tego, czego dziecko doświadcza we własnej rodzinie. Dorośli członkowie rodziny oczekują, że dziecko będzie ukrywało swoje przeżycia zarówno wewnątrz rodziny, jak i poza nią;
- 2) „nie ufaj” – wymaga od dziecka, aby nie obdarzało zaufaniem ani członków swojej rodziny, ani nikogo obcego, gdyż ufając naraża się na doznanie krzywdy. Tym samym dziecko nie może uzyskać poczucia bezpieczeństwa, natomiast stale doświadcza poczucia zagrożenia, czuje się słabe i niepewne;
- 3) „nie odmawiaj” – nakazuje dziecku, by nie zagłębiało się w swoje emocje, nie zastanawiało nad tym, co odczuwa, jakie są tego przyczyny i skutki. Kierowanie się tą zasadą oraz wzrastanie w zdeorganizowanym środowisku to prosta droga do psychopatyzacji dziecka.

Bezbronność dziecka w rodzinach dysfunkcyjnych jest często nadużywana. Rodzice nie starają się chronić dziecka i nie uczą go unikać sytuacji traumatycznych. W efekcie dzieci w takich rodzinach są stale narażone na zranienia emocjonalne.

Dzieci nadmiernie karane przez rodziców za swoje błędy, często stają się w wieku dorosłym albo perfekcjonistami przesadnie wymagającymi wobec siebie i swoich bliskich, albo osobami zbuntowanymi, niepanującymi nad własnym zachowaniem i mającymi trudności w doświadczeniu i wyrażaniu swojej osobowości.

4. Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych

4.1. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Dysfunkcją uprawniającą do korzystania z pomocy jest m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Władza rodzicielska – to ogół praw i obowiązków względem dziecka, mających na celu zapewnienie mu należytej pieczy i ochronę jego interesów. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak wymaga tego dobro dziecka i jego interes społeczny.

Określając zakres władzy rodzicielskiej państwo uznało jednak za konieczne poddanie jej kontroli sądu opiekuńczego. Ingerencja sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej prowadzi do jej ograniczenia, zawieszenia bądź pozbawienia. Również sąd właściwy

decyduje o przywróceniu władzy rodzicielskiej całkowicie, bądź tylko częściowo i powrocie dziecka do rodziny naturalnej. W przypadkach, gdy dziecko powraca pod opiekę rodziny biologicznej wykonywanie przez nich władzy rodzicielskiej poddawane jest kontroli kuratora.

Gdy istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do prawidłowości wykonywania władzy rodzicielskiej, sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego bada i ocenia czy dobro dziecka zostało naruszone lub czy jest zagrożone. Efektem tego może być zarządzenie umieszczenia dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej bądź nadzór kuratora sądowego.

Najczęstszymi przyczynami interwencji sądu są: niewydolność wychowawcza rodziców, zaniebywanie obowiązku sprawowania pieczy nad dzieckiem, nadużywanie alkoholu przez jedno lub oboje rodziców, porzucenie dziecka, stosowanie przemocy fizycznej lub psychicznej, wykorzystywanie seksualne.

Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, zapewnienie im pomocy w prawidłowym wypełnianiu funkcji zabezpieczających najmłodszych i najbliższych członków rodzin jest jednym z podstawowych zadań samorządów gminnych i powiatowych.

Rodziny niewydolne wychowawczo są obejmowane pomocą służb społecznych samorządów gminnych i powiatowych. Pracownicy socjalni, asystenci rodzin, koordynatorzy rodzin zastępczych współpracują w celu poprawy warunków funkcjonowania tych rodzin i podniesienia ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. Rodziny obejmowane są pracą socjalną w środowisku, a także kierowane do odpowiednich instytucji udzielających specjalistycznego wsparcia.

4.2. Alkoholizm

Najczęściej występującą patologią społeczną jest alkoholizm. Uzależnienie od alkoholu jest obecnie najpowszechniejszym problemem zdrowotnym, psychologicznym i społecznym. Jak dotąd nie opracowano skutecznego leczenia tej choroby, oprócz abstynencji. Obecne metody pracy z osobą uzależnioną nie są nastawione jedynie na odseparowanie chorego od alkoholu, ale mają charakter bardziej holistyczny. Alkoholizm ma zróżnicowany charakter i przebiega w każdym przypadku inaczej, niemniej jednak jest zagrożeniem dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. W wielu rodzinach daje się zauważyć zjawisko powielenia stylu życia rodziców. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo – wychowawcze i przemocowe.

Z chorobą alkoholową wiąże się inne zjawisko, które nazywane jest terminem Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) określającym wszystkie szkody pojawiające się u dzieci narażonych w życiu płodowym na działanie alkoholu. Szkody, o których mowa dotyczą układu nerwowego, odmienności w budowie ciała, czy zaburzeń w funkcjonowaniu.

Często rodzice nie dają sobie rady w wychowaniu takiego dziecka, pojawia się bezradność oraz problemy w funkcjonowaniu w społeczeństwie. Od kilku lat w Polsce podejmowane są działania dotyczące upowszechniania wiedzy nt. spektrum FASD. Powstają specjalne ośrodki, w których możliwa jest diagnoza takich dzieci. Pozwala to na stwierdzenie, że bardzo duży odsetek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej posiada zdiagnozowany zespół FAS, co wskazuje na problematykę picia alkoholu w czasie ciąży.

4.3. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- 1) jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- 2) siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą;
- 3) narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.);
- 4) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody, niekiedy zagraża jej życiu.

Wyróżnia się następujące rodzaje i formy przemocy:

- 1) przemoc fizyczna – popychanie, odpychanie, bicie, kopanie, obezwładnianie itp.;
- 2) przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, kontrolowanie, ograniczanie itp.;
- 3) przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych itp.;
- 4) przemoc ekonomiczna i zaniedbanie – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny itp.
- 5) nowy rodzaj przemocy – to przemoc w cyberprzestrzeni.

Dopuszczenie się przemocy wobec osoby najbliższej jest zachowaniem nagannym i zasługującym na potępienie.

4.4. Narkomania

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami i dopalaczami jest zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych i odurzających prowadzi do śmierci, samobójstw) oraz dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże, popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Do najczęstszych zjawisk wskazujących na ryzyko sięgania po narkotyki i dopalacze należą:

- 1) dobra sytuacja materialna powiązana często z „zpracowaniem rodziców”, tzn. zajęciem się pracą zawodową, działaniem społecznym;
- 2) konflikty w rodzinie i małżeństwie (brak porozumienia między rodzicami);
- 3) rozbite rodziny (dzieci wychowywane przez samotnego rodzica);
- 4) wagarowanie i gwałtowny spadek wyników w nauce;
- 5) palenie papierosów, picie alkoholu przed 18 rokiem życia;
- 6) wpływ grupy zdemoralizowanej, łatwa dostępność środków odurzających.

Przeciwdziałanie narkomanii to przede wszystkim szeroko zakrojone działania profilaktyczne i kampanie promujące zdrowy styl życia.

5. Instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej

Konwencja Praw Dziecka, ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku, stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegając na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub gdy jest to niezbędne, w odpowiedniej instytucji”.

Dziecku, które z różnych przyczyn nie może wychowywać się w swojej naturalnej rodzinie, państwo zapewnia opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej. Najnowszym aktem prawnym w Polsce regulującym tę kwestię jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Organizacja pieczy zastępczej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej jest zadaniem własnym samorządu powiatu lub samorządu województwa.

5.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej

- 1) rodzina spokrewniona – tworzona jest przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, będących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 2) rodzina niezawodowa – mogą ją tworzyć małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub osoby obce;
- 3) rodzina zawodowa – małżonkowie lub osoba, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; rodzina otrzymuje wynagrodzenie za sprawowanie opieki i wychowania.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. W celu realizacji planów pomocy dziecku rodziny współpracują z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim oraz mogą również liczyć na pomoc specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty).

Rodziny zawodowe dzielą się na:

- 1) zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego;
- 2) zawodowe specjalistyczne;
- 3) zawodowe (do 3 dzieci);
- 4) rodzinny dom dziecka (do 8 dzieci).

Rodziną pomocową może być:

- 1) rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- 2) małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

5.2. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawcze (prowadzone przez powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania);
- 2) regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna (prowadzona przez samorząd województwa lub podmiot, któremu województwo zleciło realizację tego zadania);
- 3) interwencyjny ośrodek preadopcyjny (prowadzony przez samorząd województwa lub podmiot, któremu samorząd województwa zlecił realizację tego zadania, lub fundacjom).

Typy placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) socjalizacyjna;
- 2) interwencyjna;
- 3) specjalistyczno – terapeutyczna;
- 4) rodzinna.

Zadania placówki opiekuńczo – wychowawczej:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych.

5.3. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia, umieszczonym w pieczy zastępczej dzieciom optymalne warunki rozwoju i wychowania. Organizator obejmuje również wsparciem osoby opuszczające, po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej udziela pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, współpracuje z sądami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami, osobami fizycznymi i prawnymi oraz z innymi powiatami i gminami, z których pochodzą wychowankowie pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza zapewnia:

- 1) realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

6. Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego zadania z zakresu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które od stycznia 2012 roku pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu.

Przestrzegana jest zasada, że w przypadku zaistnienia konieczności zapewnienia dzieciom opieki w związku z brakiem opieki ze strony rodziców, priorytetem jest zapewnienie tej opieki przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Najpierw poszukuje się osób mogących zapewnić dziecku opiekę wśród członków rodziny dziecka: dziadków, rodzeństwa. W dalszej kolejności poszukuje się rodzin niezawodowych i zawodowych. Dopiero po wyczerpaniu wszystkich możliwości dzieci kierowane są do placówki instytucjonalnej, zapewniającej całodobową opiekę.

Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2018 – 2020 liczba dzieci pozbawionych opieki i wychowania ma tendencję wzrostową.

Tabela nr 1.

Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie PŁW

2018 r.	2019 r.	2020 r.
13	15	21

Znaczna większość dzieci pozbawionych opieki i wychowania zostaje umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Organizator poszukuje miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej jedynie dla dzieci niedostosowanych społecznie, z zaburzeniami psychicznymi, bądź zdemoralizowanych, które potrzebują pomocy i opieki ze strony specjalistów, które nie odnalazłyby się w rodzinie zastępczej.

W ostatnich latach zauważalne jest zwiększenie liczby dzieci zabezpieczanych w pieczy zastępczej wskutek interwencji pracowników socjalnych, kuratorów i policji (na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

6.1. Piecza zastępcza w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2018 – 2020

W latach 2018 – 2020 w Powiecie Łódzkim Wschodnim wzrosły wydatki na rodzinną pieczę zastępczą przy jednoczesnym spadku wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą.

Sytuację finansową i liczbową dzieci pozostających w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020 ilustrują tabele.

Tabela nr 2.

Rodziny zastępcze i dzieci w nich umieszczone wg stanu na dzień 31 grudnia w latach 2018 – 2020.

rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość rodzin zastępczych/ ilość dzieci w tych rodzinach ogółem, w tym:	103/164	103/166	113/181
spokrewnione rodziny zastępcze	55/78	57/80	62/84
niezawodowe rodziny zastępcze	35/45	33/39	40/49
zawodowe rodziny zastępcze	13/41	13/47	13/51

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. dzieci z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego umieszczonych poza terenem Powiatu było 22, w tym 17 – w rodzinach zastępczych, a 5 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. I odpowiednio według stanu na dzień 31.12.2019 r. – 22, w tym w rodzinach zastępczych 18 i w placówkach opiekuńczo – wychowawczych 4. W roku 2020 na dzień 31.12.2020 r. – 24, w tym w rodzinach zastępczych 19, w placówkach opiekuńczo – wychowawczych – 5.

Tabela 3.

Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego przeznaczone na pieczę zastępczą w latach 2018 – 2020.

rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Wydatki na dzieci z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Powiatem	339 345,03 zł	263 350,04 zł	320 995,14 zł
Wydatki na usamodzielnienia wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych i MOW	26 979,09 zł	21 961,70 zł	16 249,50 zł
Wydatki w rozdziale RODZINA 85508 ogółem, w tym:	3 291 942,24 zł	3 443 182,47 zł	3 709 994,75 zł
- wynagrodzenia i pochodne	1 038 599,74 zł	1 113 575,45 zł	1 291 357,81 zł
- zadania statutowe	89 605,27 zł	95 048,23 zł	96 725,96 zł
- dotacje na zadania bieżące jednostek samorządu terytorialnego	275 346,01 zł	279 733,28 zł	294 859,10 zł
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 888 391,22 zł	1 954 825,51 zł	2 027 451,88 zł
Wydatki na dodatek wychowawczy	800 923,18 zł	825 690,34 zł	828 704,43 zł
RAZEM:	7 751 131,78 zł	7 997 367,02 zł	8 586 338,57 zł

Tabela nr 4.

Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego otrzymane z jednostek samorządu terytorialnego za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.

rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
dotacje celowe otrzymane z innych powiatów na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego	810 017,03 zł	716 230,50 zł	747 658,52 zł
dochody z gmin za dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	397 053,94 zł	501 997,97 zł	501 997,97 zł
dochody z gmin za dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	64 414,86 zł	63 578,93 zł	74 539,60 zł
RAZEM:	1 271 485,83 zł	1 281 807,40 zł	1 324 196,09zł

W ramach planu wskazanego w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2018 – 2020 zaplanowano limit zawodowych rodzin zastępczych w ilości 3 rodzin, umowy podpisano z dwiema nowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi. Należy dodać, iż zainteresowanie tworzeniem rodzin zastępczych (zwłaszcza zawodowych) wzrasta. Jednak nie każda rodzina spełnia wymogi stawiane kandydatom na zawodowe rodziny zastępcze. Nadal brakuje kandydatów na rodzinę zastępczą specjalistyczną, w tym dla nieletnich matek z dziećmi.

6.2. Piecza zastępcza w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2021 - 2023

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego tak, jak dotychczas będą obejmowane wielozakresowym wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i koordynatorów oraz innych specjalistów, stosownie do indywidualnych potrzeb z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa.

Najpilniejszą potrzebą Powiatu w zakresie powstania rodzin zastępczych zawodowych byłoby utworzenie rodziny zastępczej specjalistycznej, specjalizującej się w opiece nad małoletnią matką z dzieckiem, a także dziećmi ze specjalnymi potrzebami oraz zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowania rodzinnego prowadzonych przez osoby poniżej 50 roku życia. Brakuje jednak kandydatów na rodziców zastępczych w formach, które zostały wymienione powyżej. Zasadnym jest również pozyskanie zawodowych rodzin zastępczych mających pod opieką do 3 dzieci, aby zmniejszyć liczbę dzieci umieszczanych w rodzinnych domach dziecka i zapewnić wychowankom bardziej zindywidualizowaną opiekę.

Skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub w rodzinie zastępczej. Pobyt powinien mieć charakter przejściowy. Przyjęcie dziecka do placówki następuje na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego, na wniosek rodziców lub na wniosek samego dziecka.

Podobnie, jak w rodzinach zastępczych, głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych jest niezaradność rodziców biologicznych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm, przemoc w rodzinie czyli czynniki sieroctwa społecznego, a także sieroctwo biologiczne.

Ważnym nurtem pracy wspierającej rodziny zastępcze i pracowników instytucjonalnych form opieki poza zapewnieniem im wsparcia specjalistów – prawników, terapeutów, lekarzy, psychologów – jest umożliwienie im udziału w szkoleniach i stałego podnoszenia kwalifikacji. Sytuacja epidemiologiczna w roku 2020 zmusiła organizatora do rezygnacji z zaplanowanych szkoleń i ograniczenie się jedynie do indywidualnego wspierania rodzin.

Należy w tym miejscu wspomnieć o konieczności prowadzenia przez gminy pracy socjalnej, edukacyjnej, psychologicznej z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w celu poprawy funkcjonowania tych rodzin, zmniejszenia ich dysfunkcyjności i stworzenia warunków do powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

Jeśli, pomimo prowadzonych działań w rodzinie biologicznej przez pracowników socjalnych gminnych jednostek pomocy społecznej, asystentów rodziny, innych pracowników i służb, nie będzie możliwy powrót dzieci do ich domów, prowadzone będą działania mające na celu uregulowanie sytuacji prawnej dzieci.

Tabela nr 5.

Powiat Łódzki Wschodni na lata 2021 – 2023 ustala następujące limity nowych rodzin zastępczych zawodowych.

Rok	Limit ilości nowych rodzin zawodowych
2021	2
2022	1
2023	1

7. Główne cele i kierunki działań w zakresie pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Pobytek dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej z założenia ma charakter tymczasowy do momentu odzyskania funkcji opiekuńczych przez biologicznych rodziców. W ramach pracy socjalnej prowadzona będzie praca z rodzicami biologicznymi w zakresie: utrzymywania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną (w sytuacjach nie zagrażających wychowankom), możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, podjęcia leczenia odwykowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych itp.

Z danych opracowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2021-2028 wynika, że na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego funkcjonuje niewiele instytucji wspierających funkcjonowanie rodzin.

W każdej z 6 gmin Powiatu Łódzkiego Wschodniego działają:

- 1) Gminny lub Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 3) powoływane są Zespoły Interdyscyplinarne realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) gminne szkoły podstawowe i ponadpodstawowe;
- 5) przychodnie lekarskie zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę zdrowotną.

W strukturach Powiatu działają:

- 1) Zespół Szkół Nr 1 w Koluszkach (Technikum Nr 1 oraz Branżowa Szkoła I stopnia);
- 2) Zespół Szkół Nr 2 w Koluszkach (Technikum Nr 2 oraz II Liceum Ogólnokształcące);
- 3) I Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Koluszkach;
- 4) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koluszkach obejmująca pomocą uczniów szkół z terenu powiatu (wraz z filiami w Rzgowie i Tuszynie);
- 5) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Koluszkach (Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna, Szkoła Specjalna Przystosobająca do Pracy, Internat);
- 6) Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego i Powiatu Zgierskiego;
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zabezpiecza i organizuje opiekę dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych, wspiera rodziny zastępcze stałą pomocą i wsparciem obejmuje osoby usamodzielnione – wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych.

7.1. Wnioski do Programu

1. Rozwijanie systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
2. W rozwiązaniach długofalowych rozważenie możliwości zapewnienia instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci i młodzieży problemowej.

7.2. Główny cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023

Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwój pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom, które pozbawione są opieki rodziców biologicznych, możliwości rozwoju i wychowania w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej.

7.3. Cele szczegółowe

- 7.3.1. Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego.
- 7.3.2. Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych.
- 7.3.3. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

7.3.1. Cel szczegółowy 1 Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego

Zadania	Realizator i partnerzy	Harmonogram realizacji
Prowadzenie akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego z uwzględnieniem nowych form zawodowych rodzin zastępczych	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, lokalne media, organizacje pozarządowe, Internet	Na bieżąco
Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat pieczy zastępczej poprzez: - opracowanie i rozpowszechnianie ulotek informacyjnych - artykuły prasowe	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, lokalne media, Internet	I kwartał roku 2021-2023
Pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych, w tym zawodowe rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, organizacje pozarządowe, sądy	Na bieżąco
Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych i zawieranie umów cywilno – prawnych w sprawie opieki i wychowania powierzonych im dzieci	PCPR	Na bieżąco

Wdrożenie systemu cyklicznych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych	PCPR, organizacje pozarządowe, Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi	I i III kwartał roku 2021-2023
Utworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	PCPR, organizacje pozarządowe	Na bieżąco
Wsparcie psychologiczno – pedagogiczne osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą	PCPR, organizacje pozarządowe	Na bieżąco
Podnoszenie kwalifikacji osób tworzących Zespół ds. pieczy zastępczej poprzez udział w szkoleniach	PCPR	2021-2023

7.3.2. Cel szczegółowy 2
Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych.

Zadania	Realizator i partnerzy	Harmonogram realizacji
Budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, sądy rodzinne, placówki oświatowe	Na bieżąco
Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi pomoc na rzecz dziecka i rodziny – poradnictwo	PCPR, samorządy gminne	2021-2023
Zorganizowanie systemu specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego, prawnego, pedagogicznego dla rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	PCPR, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, asystent rodziny	2021-2023
Ocena sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z udziałem specjalistów z różnych dziedzin, np. psychologa, pedagoga, kuratora, a także innych specjalistów w zależności od indywidualnych potrzeb rodziny	PCPR, ośrodek adopcyjny, sąd, policja, służba zdrowia, szkoły, rodziny zastępcze, rodziny biologiczne	Na bieżąco
Inicjowanie samopomocy dla rodzin zastępczych	PCPR	Na bieżąco

7.3.3. Cel szczegółowy 3
Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Zadania	Realizator i partnerzy	Harmonogram realizacji
Wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie usamodzielnionym wychowankom, objęcie ich pomocą psychologiczną, pedagogiczną, prawną, socjalną, doradztwem zawodowym	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, gminy, placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, podmioty gospodarcze	Na bieżąco
Realizacja programów usamodzielnień, ich modyfikowanie i dostosowanie do aktualnych potrzeb wychowanka	PCPR, placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodzina zastępcza, ośrodki pomocy społecznej	Na bieżąco
Utworzenie grup wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków	PCPR, placówki opiekuńczo – wychowawcze, wychowankowie	2021-2023
Praca specjalistów z wychowankami w procesie usamodzielniania	PCPR, placówki opiekuńczo – wychowawcze, organizacje pozarządowe	2021-2023
Organizacja szkoleń dla osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz rodziny zastępcze (warsztaty i kursy)	PCPR, ośrodki pomocy społecznej	2021-2023
Inicjowanie grup samopomocy dla osób usamodzielniających się	PCPR	Na bieżąco
Kontrolowanie sytuacji osób usamodzielnionych	PCPR	Na bieżąco

Uwaga: Harmonogram realizacji celów nałożonych może ulegać zmianie, w zależności od sytuacji epidemiologicznej w Polsce.

7.4. Priorytety Programu

1. Upowszechnianie i podnoszenie poziomu wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego.
2. Ścisła współpraca PCPR z ośrodkami pomocy społecznej, zobligowanymi do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia odpowiednich warunków dzieciom pozbawionym właściwej opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych.
3. Rozwijanie form wsparcia dla rodzin zastępczych.
4. Kompleksowa pomoc dziecku.
5. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) wśród lokalnej społeczności powiatowej.

6. Organizowanie kampanii medialnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi ideę rodzicielstwa zastępczego.
8. Usprawnienie i przyspieszenie przepływu informacji pomiędzy instytucjami poprzez stronę internetową Powiatu i PCPR-u.

7.5. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dotyczącej wartości rodziny poprzez podejmowanie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.
2. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
3. Zmniejszenie liczby dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka.
4. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy, doposażenie ich mieszkań i przyznawanie świadczeń dla rodzin zastępczych.
5. Zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów w celu zindywidualizowania pracy z rodziną zastępczą i podopiecznymi oraz współpracy z asystentami rodziny, zatrudnionymi w gminach na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego.
6. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielniania, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
7. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.

7.6. Beneficjenci Programu

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
3. Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Osoby usamodzielniane.
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców zastępczych.

7.7. Realizatorzy Programu

Głównym realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim

Wschodnim zarządzeniem nr 63/2011 Starosty Łódzkiego Wschodniego z dnia 5 października 2011 r.

Koordinatorem realizacji Programu będą pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej działający w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Osoby odpowiedzialne za realizację Programu		
Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	Starszy specjalista pracy socjalnej	Starszy specjalista pracy socjalnej - koordynator
osoba nadzorująca wykonanie zaplanowanych działań	osoba odpowiedzialna za monitoring działań z zakresu wsparcia osób usamodzielnianych	osoba odpowiedzialna za monitoring działań z zakresu wsparcia rodzin zastępczych, organizacji szkoleń oraz pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

7.8. Partnerzy Programu

Partnerzy:

- 1) Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- 2) Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej;
- 3) poradnie psychologiczno – pedagogiczne;
- 4) szkoły;
- 5) placówki pomocy społecznej;
- 6) Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi – w tym Wydział Rodziny i Polityki Społecznej, Sądy Rodzinne, kuratorzy zawodowi i społeczni;
- 7) policja;
- 8) organizacje pozarządowe;
- 9) służba zdrowia;
- 10) kościoły i związki wyznaniowe;
- 11) lokalne media.

8. Monitoring Programu

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu i porządkowaniu danych dotyczących realizacji założeń i działań w nim zawartych przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie podlegał ewaluacji na przestrzeni kolejnych lat.

Na początku każdego roku kalendarzowego sporządzane będzie sprawozdanie z postępu realizacji założeń programowych.

Monitorowanie poszczególnych zadań będzie dokonywane również poprzez analizę statystyczną zawartą w danych:

- 1) ilość porad udzielanych przez specjalistów;

- 2) ilość interwencji kryzysowych;
- 3) liczba rodzin niewydolnych wychowawczo z określeniem powodów zjawiska;
- 4) liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej;
- 5) liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych;
- 6) liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 7) liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze w celu powrotu do rodziny naturalnej lub przysposobienia;
- 8) liczba wychowanków usamodzielnionych;
- 9) wysokość środków przeznaczonych na realizację różnych programów celowych z podziałem na źródła finansowania;
- 10) wysokość środków przeznaczonych na pomoc pieniężną na częściowe utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych;
- 11) kwota wydatkowana na opłaty za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 12) wysokość środków przeznaczonych na realizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

9. Promocja Programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie promowany poprzez:

- 1) plakaty, broszury i ulotki informacyjne rozpowszechniane na terenie Powiatu;
- 2) informacje w mediach;
- 3) strony internetowe jednostek organizacyjnych Powiatu;
- 4) w trakcie konferencji, spotkań szkoleniowych, imprez kulturalno – sportowych z udziałem adresatów.

10. Ewaluacja Programu

Ewaluacja powinna:

- 1) sprzyjać rozwojowi instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane;
- 2) przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują;
- 3) przyczyniać się do promocji instytucji pomocy społecznej;
- 4) eliminować negatywne aspekty programu.

Analizę danych statystycznych PCPR będzie prowadziło rocznie w I półroczu każdego roku obowiązywania Programu.

11. Miejsce i czas realizacji

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 będzie realizowany na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego jako kontynuacja działań

zapoczątkowanych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014 i 2015-2017 oraz 2018-2020. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej z uwzględnieniem bieżącej sytuacji i potrzeb Powiatu w zakresie pieczy zastępczej.

12. Zasady finansowania Programu

Program będzie finansowany z budżetu Powiatu w ramach środków przyznanych dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Sejmiku Województwa Łódzkiego, Wojewody Łódzkiego i przy wsparciu środków uzyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

13. Analiza SWOT Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

1. Mocne strony:

- 1) PCPR jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej;
- 2) wykształcona i doświadczona kadra;
- 3) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej;
- 4) dobre zaplecze organizacyjno-administracyjne;
- 5) dostępność bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, socjalnego, grup wsparcia;
- 6) wypracowane zasady współpracy z gminami w zakresie pomocy dziecku i rodzinie;
- 7) wypracowane zasady współpracy z kuratorami w zakresie pozyskiwania informacji dotyczącej rodzin zastępczych oraz możliwości umieszczenia małoletnich pozbawionych opieki;
- 8) zwiększająca się świadomość rodzin zastępczych w sprawie właściwych relacji z rodzinami naturalnymi dzieci.

2. Słabe strony:

- 1) niewystarczająca liczba specjalistycznych rodzin zastępczych;
- 2) niewystarczająca liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego w gminach;
- 3) niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych w gminach dla wychowanków pieczy zastępczej;
- 4) niski poziom infrastruktury na rzecz pomocy i wsparcia rodzin w kryzysie na terenie Powiatu – konieczność korzystania z infrastruktury Miasta Łodzi;
- 5) trudności komunikacyjne – ograniczona dostępność do komunikacji publicznej, PKS, PKP, utrudniające mobilność mieszkańcom zwłaszcza osobom ze środowisk wiejskich, zagrożonych wykluczeniem;
- 6) brak aktywności klientów pomocy społecznej i pieczy zastępczej w zakresie organizacji grup samopomocowych;

- 7) ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

3. Szanse:

- 1) zwiększenie liczby asystentów rodziny;
- 2) zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 3) współpraca z pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, kuratorami i koordynatorami;
- 4) sprawny przepływ informacji w celu lepszego doboru rodzin zastępczych;
- 5) rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi;
- 6) racjonalne wykorzystanie środków finansowych.

4. Zagrożenia:

- 1) niedostateczna ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej;
- 2) brak kandydatów do pełnienia rodzinnej, specjalistycznej pieczy zastępczej;
- 3) wypalenie zawodowe opiekunów zastępczych;
- 4) ograniczona możliwość wsparcia wychowanków w procesie usamodzielnienia;
- 5) brak perspektyw zatrudnienia zgodnego z aspiracjami młodych ludzi, wyjazdy zarobkowe za granicę;
- 6) częste zmiany w systemie prawnym, m.in. w zakresie pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, pieczy zastępczej itp.

14. Podsumowanie

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki i wychowania w rodzinie naturalnej i stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju.

Podejmowane w ramach Programu działania pozwolą jak najdłużej funkcjonować dziecku w środowisku rodzinnym. Będzie to możliwe dzięki specjalistycznemu poradnictwu, współpracy z gminami oraz wsparciu finansowemu pozwalającemu na wyjście z sytuacji kryzysowej.

Dzieci, które zostały pozbawione właściwej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, zostaną umieszczone w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka. Natomiast dzieci starsze zagrożone demoralizacją i wykluczeniem społecznym powinny być objęte specjalistyczną i terapeutyczną pomocą w przystosowanych do tego placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 – 2023 zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej o przyczynach i skutkach dysfunkcji oraz promocja rodzinnego stylu życia.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, podniesienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Ograniczenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz zwiększenie liczby dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych.

Przyjęcie programu nie oznacza obowiązku realizacji wszystkich działań w danym roku, czy okresie. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Założenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, które nie zostaną zrealizowane w latach 2021-2023, będą uwzględnione w kolejnym programie.

Informacje o instytucji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi

al. Piłsudskiego 133d

92-318 Łódź

tel. 42 676 34 99

mail: pcpr@lodzkiwschodni.pl

www.pcpr-lodzkiwschodni.pl